

Dünya Su Forumu'nun Ardından...

Hande UZUNOĞLU&Şebnem BORAN

Yaşamımızın vazgeçilmezi olan suyun önemi küresel ısınmanın gündeme geldiği bugünlerde daha çok ön plana çıkıyor. Nitekim küresel ısınmayla birlikte gelecekte neler olabileceğine dair pek çok felaket senaryosu ortaya atıldı. Bunlardan en iddialı olanı ise “su savaşları”.

Kimi uzmanlar küresel ısınmanın su kaynaklarını azaltacağı ve bunun ülkeler arasında çatışmalara neden olacağı uyarısında bulunuyor. Son birkaç yıldaki kuraklık sebebiyle ülkemizde de “Önümüzdeki yıllarda su kesintilerini sık sık yaşayacak mıyız?” endişesi duyuluyor.

Bilindiği gibi; Dünya yüzeyinin %71'i suyla kaplı olup bunun yaklaşık %97'si okyanuslardadır. %2,4'ü buzul ya da kardır, %0,6'lık dilimi ise göller ve nehirlere aittir. Birleşmiş Milletler Çevre Programı, dünyada 1,400 milyon km³ su olduğunu belirtiyor. Ancak bu miktarın çok küçük bir oranının (yüzde 1'in altında) kullanılabilir durumda olduğunu biliyoruz.

Dünyada su kaynaklarının kullanılabilirliği zaman ve mekana göre değişiklik gösteriyor. Bu nedenle de bazı bölgelerde su kısıntısından dolayı sorunlar ortaya çıkıyor. Ülkemizde de farklı bölgelerde bu durum gözleniyor. Ani iklim değişiklikleri sonucunda su rejiminin de değişmesiyle ülkemizin özellikle nüfus ve sanayinin yoğun olduğu bölgelerinde su sıkıntısı ile ilgili problemler sık sık yaşanıyor.

TÜSİAD “Türkiye’de Su Yönetimi, Sorunlar ve Öneriler” raporu ile bu soruna dikkat çekiyor. Su kaynaklarının yeterli olup olmadığının anlaşılması için yıllık yenilenebilir tatlı su miktarına bakılıyor. Bu miktarlara göre ülkeleri farklı kategorilere göre sınıflandırmak mümkün. Rapora göre yılda kişi başı;

- 1.000 m³ altında su kullanan ülkeler su fakiri,
- 1.000-3.000 m³ arasında su kullananlar su kısıtı-su stresi çeken ülke,
- 10.000 m³ün üzerinde su tüketenler su zengini ülkeler olarak nitelendiriliyor.

Ülkemizde kişi başına düşen kullanılabilir yıllık su miktarı 1.500-1.735 m³. Yani biz su kısıtı-su stresi çeken ülke konumundayız. Ayrıca raporda; 2030 yılında bu değer 1.000 m³ün altına düşeceği tahmin ediliyor. Bu tahmin mevcut kaynakların korunması durumunda geçerli olacak. Dolayısıyla su fakiri bir ülke olmamak için mevcut kaynakların akıllıca kullanılması şart.

Önümüzdeki 25 yıllık dönemde ülkemizde su gereksinimin bugünkünden yaklaşık 3 kat daha fazla olacağı da öngörüler arasında. (DPT, 9.Kalkınma Planı, Çevre İhtisas Komisyonu Raporu)

Tablo 1. Sektörel Su Kullanımları (Milyar m³)

	2003	2030 (Tahmin)
Sulama	29,6	72
İçme Suyu	6,2	18
Sanayi	4,0	22
Toplam	40,1	112

Kaynak: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

2006 yılı Belediye İçme ve Kullanma Suyu İstatistikleri Anketi sonuçlarına bakıldığında; anket uygulanan 3.225 belediyeden 3.167'sinde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verildiği görülüyor. 2006 yılında içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere %36' sı barajlardan, %27' si kuyulardan, %27' si kaynaklardan, %6' sı akarsulardan, %5' i göl-göletlerden olmak üzere toplam 5,1 milyar m³ su çekildiği belirtiliyor. 2004 yılında ise temin edilen içme ve kullanma suyu miktarı 4,9 milyar m³ idi. 2004-2006 yılları arasında 200 milyon m³lük bir artış söz konusu.

2006 yılında içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı yüzde 98. İçme suyuna erişim oranı yüksek olsa dahi plansız kentleşme, içme suyunun sağlıklı ve sürekli sağlanmasının önünde bir engel teşkil ediyor. Dünyanın pek çok metropol kentinde bu problem ile karşılaşılıyor.

5. Dünya Su Forumu

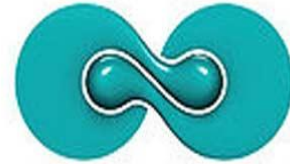
21. yüzyılda, su artık sadece yaşamsal ihtiyacı karşılayan değil ekonomik, sosyal ve çevresel değerler içeren bir unsur haline geldi. Bu dönemde; su kaynaklarının etkin kullanımı konusu ülkelerin gündemlerinin ilk sıralarında yer alıyor, konu tüm boyutlarıyla tartışılıyor. Tüm dünyanın sorunu haline gelen su üzerine forumlar düzenleniyor.

Bunlardan en önemlisi, dünyanın en büyük su organizasyonu olan Dünya Su Forumu'nun beşincisi Mart ayında İstanbul'da gerçekleşti. Su sorunlarına çözüm bulmak amacıyla her üç yılda bir düzenlenen Dünya Su Forumu bu yıl tüm dünyayı etkisi altına alan ekonomik krizin ortasında yapıldı. Su kaynaklarının etkin kullanımı, korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için çözüm ve öneriler devletler boyutunda gündeme getirildi.

Forumun ana teması "Farklılıkların Suda Yakınlaşması" idi. Bu tema, coğrafi engellerin ortadan kaldırılarak dünyada bölgeler arasındaki farklılıkları yakınlaştırmayı ve su kaynaklarının akılcı yönetimi için işbirliğinin önemini vurguluyor.

Organizasyon "tematik süreç", "bölgesel süreç" ve "siyasi süreç" olmak üzere üç bölüm halinde yapıldı. Forumda, 6 ana konu ve 22 alt konu tartışmaya açıldı. Forumun gündem maddeleri arasında küresel ısınma, artan içme suyu ihtiyacı, yeraltı sularının kirlenmesi, sağlıksız sulama yer aldı.

5. DÜNYA SU FORUMU İSTANBUL 2009

FARKLILIKLARIN
SUDA
YAKINLAŞMASI

Forum, bakanları, yerel yöneticileri, parlamenterleri, bilim adamlarını ve sivil toplum örgütlerini bir araya getirdi. Bu gruplar arasında tartışma ortamı yaratılarak su güvenliği sağlamaya yönelik çözümlerin üretilmesi amaçlandı.

Dünya su forumuna katılan liderlerin ortak çağrısı su kaynaklarının yönetimi konusunda acil önlemler alınması yönünde oldu. Forum çerçevesinde düzenlenen liderler zirvesi sonunda yayımlanan çağrı metninde; suyun toplumların ve ülkelerin yaşamlarındaki önemine dikkat çekilerek, suyun insanları, kültürleri ve ekonomileri birbirine bağladığını, tüm ekonomik ve toplumsal kalkınma, gıda güvenliği, açlık ve yoksulluğun sona erdirilmesinin ayrılmaz bir parçası olduğu vurgulandı. Ayrıca; içinde

bulduğumuz ekonomik ve mali krizin de getireceği sonuçların su kaynakları yönetiminde göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edildi.

Forumda tüm boyutlarıyla tartışılan “su” konusu gündemimizden inmeyecek gibi görünüyor. Önümüzdeki yıllarda, nüfus artışı, tüketimin artması ve iklim değişikliklerinin su sorununu daha da büyütmesi olası. Birleşmiş Milletlerin 3. Dünya Su Gelişimi raporuna göre; 2013’e kadar 4 milyar kişinin yüksek oranda su sıkıntısı olan bölgelerde yaşamaya başlayacağı belirtiliyor.

Halihazırda, çoğu su politikası hala bilim ve iyi yönetimin hesaba katılmadığı kısa vadeli ekonomik ve siyasi kaygılar ile yürütülmektedir. Özellikle gelişmekte olan milletler için, su kaynakları hakkında daha fazla veri ile birlikte, en gelişmiş çözümler ve daha fazla para sağlanması gerekmektedir.¹

Bu kapsamda, baskı altında bulunan su kaynaklarımızın etkin kullanımı için; öncelikle planlamalar uzun vadeli yapılmalıdır. Akıllı bir şekilde su kaynakları yönetildiği takdirde gelecekte yeterli su bulmak mümkün olacaktır.

Öncelikle gittikçe derinleşen su krizine karşı, bir “Su Yönetimi Bakanlığı” kurulmalıdır. Böylece; mevcut kaynakların doğru kullanımının yanında, su tasarrufu-yeni kaynaklar yaratılması gibi konuların da tek bir elden etkin bir şekilde yönetimi sağlanabilir.

Geleneksel yöntemler yerine artık tuz giderme ve suyun yeniden kullanımı gibi daha yeni teknolojilerin desteğiyle suyun etkin ve akılcı kullanımını sağlanmalıdır.

Örnek olarak, sulamada damlama sistemi gibi tasarruflu su kullanımı için üreticilerimiz teşvik edilmelidir. Damlama sistemi, toprağın her karışının dengeli şekilde sulanmasını sağladığı gibi, verimi ve kaliteyi de arttırmaktadır.

¹ Su Kaynakları Hakkındaki Gerçekler, Birleşmiş Milletler Dünya su Gelişim Raporu 2'nin Özeti

Bununla birlikte su kullanımı konusunda;

- Dünyanın pek çok ülkesinde deniz suyu bazı işlemlerden geçirilerek içme suyu olarak kullanılmaktadır. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizde de bu yöntem üzerine ciddi çalışmalar başlatılmalıdır.
- Atık sular endüstriyel tarımsal sulamada kullanılmalı, arıtılmış atık suyun havzalara taşınması için gerekli isale hatları yapılmalıdır.
- Yağmur suyunun arıtılarak kullanımı sağlanmalıdır.

Ayrıca;

- Su, atık su, katı atık gibi çevre korumaya yönelik altyapı tesislerinin yapılmasında, bakımında ve işletilmesinde ülke şartlarına en uygun sistem ve teknolojiler tercih edilmeli,
- Mevcut su sağlama tesislerinde kayıp ve kaçaklar azaltılarak ülke su kaynaklarının etkin kullanımı sağlanmalı,
- Ülkemizde su kaynaklarının tahsisi, kullanılması, geliştirilmesi ve kirlenmeye karşı korunmasıyla ilgili hukuki düzenleme ve idari yapı oluşturulmasına yönelik çalışmalara önem verilmeli. (DPT, 9. Kalkınma Planı)

Artık günü kurtaran çözümler yerine kalıcı çözümler, projeler üretilmelidir. Suyu sınırsız bir kaynakmış gibi tüketmemeli, aksine suyun bilinçli tüketimini yaygınlaştırmalıyız. Susuz bir hayat düşünülemezden su kaynakları ile ilgili önlemlerin alınması için bir an önce harekete geçilmelidir.

Kaynaklar

- Su Kaynakları Hakkındaki Gerçekler, Birleşmiş Milletler Dünya su Gelişim Raporu 2'nin Özeti, www.greenfacts.org/tr/water-resources/water-resources-foldout-tr.pdf
- 9. Kalkınma Planı (2007-2013), Devlet Planlama Teşkilatı, www.dpt.gov.tr
- 9. Kalkınma Planı, Çevre, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara 2007, www.dpt.gov.tr
- Çevresel Göstergeler 2008, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü, Ankara 2009
- Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, Türkiye'de Su Yönetimi: Sorunlar ve Öneriler, Eylül 2008
- 5. Dünya Su Forumu, <http://www.worldwaterforum5.org>
- Dünya Gazetesi, www.dunyagazetesi.com.tr
- Hürriyet gazetesi, www.hurriyet.com.tr